

ІСТОРІЇ ЛІДЕРСТВА

Співфінансується
Європейським Союзом

Erasmus+

Збагачуючи життя, відкриваючи розум.

«Carve Your Path» – це молодіжний обмін програми Erasmus+, який об'єднав 42 молодих людей із шести країн: Хорватії, Туреччини, України, Північної Македонії, Румунії та Греції. Протягом дев'яти днів учасники перебували в гірському будиночку Омановац поблизу Пакраца, Хорватія.

Під час обміну учасники досліджували лідерство не як статус чи звання, а як те, що ми проживаємо й відчуваємо – через голову, серце та руки. Вони замислювалися над тим, які переконання стримують їх, які цінності визначають їхній шлях і до якого майбутнього вони прагнуть. Водночас учасники опановували техніку ліногравюри – повільний і свідомий процес, у якому з необробленого матеріалу поступово створюється щось осмислене. Щовечора якась країна відкривала групі свою культуру, наповнюючи Омановац їжею, музикою та історіями.

Отримані учасниками знання й досвід стали основою для молодіжного фестивалю «Carve Your Path», який відбувся в Ліпіку 13 вересня 2026 року. Фестиваль був повністю спроектований самими учасниками: вони запросили місцеву спільноту долучитися до ігор, інтерв'ю та створення найбільшої спільної ліногравюри в Хорватії. Після цього художню роботу експонували протягом 10 днів.

Організація-господар: TILIA – Udruga za promicanje kulture i kulturne baštine (Хорватія)

Організації-партнери: INGRIV – Institute for Vinnytsia Region Public Initiatives (Україна), Artistic and Social Revolution Association (Румунія), EKOLiTiKA – Association for Initiating Green Changes (Республіка Північна Македонія), USAKA – International Salt Culture Art and Youth Association (Туреччина), ARSIS – Koinoniki Organosi Ypostirixis Neon (Греція).

Цей проєкт співфінансовано коштами Європейського Союзу в межах програми Erasmus+. Погляди та думки, висловлені в цьому виданні, належать їхнім авторам і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури (EACEA). Європейський Союз та EACEA не несуть відповідальності за ці погляди та думки.

ВЧИТИСЯ БУТИ ЛІДЕРОМ ДЛЯ СЕБЕ

МІХАЕЛА, ХОРВАТІЯ

Одним із найважливіших уроків, які я винесла з цього молодіжного обміну, стало усвідомлення, що лідерство може починатися з уміння вести самого себе.

Нове середовище й люди з різним досвідом та поглядами витягнули мене із зони комфорту.

Часом я почувалася невпевнено. Ловила себе на тому, що надто прокручую в голові, як мене сприймають інші, і думаю, чи роблю все «правильно».

Замість того щоб намагатися контролювати все навколо, я вирішила більше довіряти собі й залишатися в моменті. Я почала брати відповідальність за власні реакції, емоції та вибір. Я дозволила собі говорити, брати участь і помилятися, не картаючи себе за це постійно. Поступово я ставала відкритішою, впевненішою і спокійніше ставилася до того, що не знаю, що буде далі.

Це змінило моє уявлення про лідерство. Раніше я пов'язувала лідерство здебільшого з упевненістю, умінням брати ситуацію в свої руки та вести за собою інших. Тепер я бачу, що воно може починатися значно раніше – із самоусвідомлення, довіри до себе та здатності керувати власними думками й емоціями. Моя ліногравюра уособлює цей шлях. Хвили нагадують мені, що я не завжди можу контролювати те, що відбувається навколо, але можу навчитися рухатися разом із цим. Лінії символізують різні думки та досвід, а сонце – моменти ясності.

Разом вони нагадують мені, що лідерство над собою – це не про те, щоб усе тримати під контролем. Це про вибір, як реагувати, і про рух уперед навіть тоді, коли шлях невизначений.

ВИРІЗАЮЧИ ЛАД ІЗ ХАОСУ

ЕВА, ХОРВАТІЯ

Ми планували воркшоп з ліногравюри для молодіжного фестивалю, і наша група об'єдналася з групою воркшопів, щоб усі активності пасували одна до одної.

Спершу обмін ідеями йшов добре, ідеї сипалися одна за одною, ми навіть поєднали лінокат з воркшопом з акварелі, але під усім цим не було нічого конкретного.

Забагато людей, забагато можливостей і жодної структури. Ми почали додавати ідеї просто заради того, щоб додати, і віддалялися від головного: створення ліногравюри. Я відчувала ці прогалини: хто, скільки людей, де, навіщо – на ці запитання ще ніхто не відповів.

Тоді я запропонувала розділитися. Я попросила свій відділ відокремитися від групи воркшопів, щоб ми могли попрацювати над своєю частиною, а потім знову зійтися разом.

Це було непросто: у кожного була своя картинка того, як усе має виглядати, і приділити однакову увагу кожній деталі було неможливо.

Але щойно ми розділилися, ми нарешті змогли посидіти з однією ідеєю, доки вона не стала остаточною, вислухати одне одного й рухатися далі. Ми знову працювали над самою ліногравюрою.

Я зрозуміла просту річ: забагато ідей без структури створюють хаос, а група стає продуктивною, коли розбивається на частини, які працюють окремо, а потім зливаються в одне ціле.

Моя ліногравюра нагадує мені про це: чітка картина з'являється лише тоді, коли зрізаєш зайве.

ВЧИТИСЯ АДАПТУВАТИСЯ

АНА, ХОРВАТІЯ

Одним із моментів, коли я відчула себе лідеркою, була активність, під час якої ми хотіли познайомити молодь з обмінами Erasmus+.

Спочатку ми планували створити станцію, де учасники мали б відповідати на запитання з анкети, а потім витягувати випадковий приз.

Моєю роллю було ставити запитання, особливо тому, що я була однією з тих, хто розмовляв хорватською.

Однак досить швидко стало зрозуміло, що багатьом підліткам було ніяково, і вони вагалися підходити до нас. Мені теж було трохи ніяково й я почувалася розгублено, адже я не могла одразу зібрати всю команду, щоб разом розібратися в ситуації.

Тоді я вирішила, що нам потрібно змінити підхід. Замість того щоб чекати, поки вони самі підійдуть до нас, ми почали підходити до них із невеликим подарунком на знак подяки – іноді навіть із кількома – щоб мотивувати їх долучитися і, що важливіше, справді чогось їх навчити, а не просто перевірити їхні знання.

Коли ми почали діяти, я побачила, що, ймовірно, або Доротія, або я поговорили майже з кожною молодою людиною в залі. Я почувалася задоволеною й гордою, особливо тому, що нам вдалося охопити більше людей і розпочати більше розмов про Erasmus+ та молодіжні обміни.

Цей досвід навчив мене, що лідерство – це не лише мати план, а й розуміти, коли його потрібно змінити. Моя ліногравюра зображує кота – швидко та гнучку істоту, яка втілює якість, яку я хочу розвинути в собі.

**"ЛІДЕР МАЄ
ОДНОЧАСНО ВЧИТИ Й
САМОМУ ВЧИТИСЯ"**

- ФРАНЦ РОЗЕНЦВЕЙГ

ПОШУК ВЛАСНОГО НАПРЯМКУ

ДОРОТЕЯ, ХОРВАТІЯ

Під час Молодіжного фестивалю моя група підготувала для відвідувачів вікторину про Erasmust+.

Насамперед ми планували проводити її по черзі. Але якось так вийшло, що цього не сталося, і зрештою я сама проводила вікторину впродовж півтори години.

Спочатку я трохи розсердилася. Ми разом створювали цю активність, і я не очікувала, що так надовго залишуся відповідальною за неї сама.

Але люди продовжували приходити, тож я просто продовжувала. Я пояснювала правила вікторини, спілкувалася з відвідувачами й бачила, що їм справді подобається брати участь.

До кінця моє роздратування змінилося гордістю. Я зрозуміла, що саме я допомогла цим відвідувачам дізнатися більше про Erasmust+ через щось просте та інтерактивне.

Цей досвід показав мені, що лідерство не завжди починається з рішення стати лідером. Іноді обставини ставлять тебе в ситуацію, де тобі просто потрібно продовжувати, адаптуватися та брати на себе відповідальність.

Під час воркшопу з ліногравюри я створила рамку для роботи моєї групи, використовуючи окремі шматочки лінолеуму. Для мене те, як ці різні частини складаються разом, символізує лідерство.

Це не одна ідеальна деталь і не одна людина, яка робить усе, а різні внески, що стають частиною чогось більшого.

МОЯ МИТЬ ЛІДЕРСТВА

ПАУЛА, ХОРВАТІЯ

Одним із конкретних моментів, який навчив мене чогось про лідерство, стала ситуація, коли нам потрібно було за обмежений час створити плакат, використовуючи наші ліногравюри.

Нам потрібно було зібрати людей, організувати та розподілити матеріали й переконатися, що все буде зроблено вчасно.

На той момент я вже дуже втопилася, тому обмежений час і те, що до роботи швидко долучилося лише кілька людей, стали для мене виснажливими та стресовими. Я очікувала, що прийде більше людей і вони візьмуть на себе частину відповідальності, тому мені було складно зберігати спокій, а не переходити у стан роздратування чи пасивної агресії.

Ця ситуація навчила мене, що як лідерка я не можу контролювати, наскільки активно інші люди беруть участь, але можу контролювати власну реакцію. Зрештою, деякі люди, які спочатку не долучилися, взяли на себе відповідальність за свою відсутність, вибачилися та проаналізували те, що сталося. Після цього я помітила, що група стала активнішою.

Це допомогло мені зрозуміти, що лідерство може проявлятися у мільйоні маленьких ситуацій, а не лише тоді, коли хтось офіційно призначає тебе відповідальною. Іноді лідерство – це рухатися крок за кроком: спочатку розібратися із собою, а потім взаємодіяти з іншими. Я не повинна тягнути все на собі. Я можу попросити про допомогу, розподілити відповідальність і довірити людям виконати свою частину.

Моя ліногравюра відображає цей досвід, адже через брак часу та стрес я настільки сильно переживала, що тимчасово втратила натхнення. Для мене це пов'язано з вигоранням у лідерстві. Коли ти надто сильно тиснеш на себе й відчуваєш відповідальність за все, навіть творчість може стати джерелом стресу замість натхнення. Це нагадало мені, що бути хорошою лідеркою також означає знати власні межі, зберігати внутрішню рівновагу та давати іншим простір для свого внеску.

ЛІДЕРСТВО ЗАЛИШАЄ ПО СОБІ СЛІД

АНА-МАРІЯ, ЛІДЕРКА КОМАНДИ, ХОРВАТІЯ

Одним із моментів під час цього молодіжного обміну, який справді багато чого навчив мене про лідерство, стала ситуація, коли нашій групі довелося вирішувати складне питання та ухвалити рішення виключити одну людину з проєкту.

Оскільки це був мій перший досвід у ролі лідерки групи, ситуація виявилася для мене стресовою та несподіваною.

Я завжди намагалася бути людиною, на яку моя група могла покластися, але раптом лідерство відчулося набагато серйознішим. Я розуміла, що наше рішення може вплинути на всіх, тому намагалася зберігати спокій, вислухати різні думки та допомогти нам разом ухвалити найкраще можливе рішення.

Я зрозуміла, що лідерство – це не завжди легкі чи приємні моменти. Іноді воно означає вести складні розмови та брати на себе відповідальність тоді, коли тобі хотілося б цього уникнути.

Найбільше мені допомогла підтримка команди. Ми спілкувалися, підтримували одне одного та разом долали цю ситуацію.

Я зрозуміла, що лідер не повинен вирішувати кожну проблему самотійно. Іноді лідерство – це створювати простір для того, щоб інші могли висловитися, слухати їх і розуміти, коли варто покластися на свою команду.

Моя ліногравюра відображає цей досвід, адже, як і лідерство, він вимагає зусиль, терпіння та рішень, які залишають свій слід. Але не обов'язково робити кожен відбиток самотійно. Фінальна картина створюється завдяки всім цим маленьким моментам разом.

КРОК НАЗУСТРІЧ ОДНЕ ОДНОМУ

ЙОРГОС, ГРЕЦІЯ

Під час вправи на нашому молодіжному обміні Erasmus+, де ми робили крок уперед щоразу, коли певне запитання стосувалося нас.

Спочатку, спостерігаючи, як група поступово розходитьсь по кімнаті, я відчував розгубленість через те, як між нами збільшується фізична відстань.

Ця різниця змусила мене усвідомити, наскільки різним був наш шлях. Я став спостерігачем, який уважно слухає, намагаючись зрозуміти мовчазні історії людей у групі.

Раптова вразливість у кімнаті була несподіваною й важкою. Я почав сумніватися, як ми зможемо подолати таку велику відстань між нами. Але, дивлячись на всіх, я вирішив відкритися емпатії.

Під час рефлексії я почав відкрито розповідати про власне минуле, заохочуючи інших також ділитися своїми історіями. Ця вразливість змінила динаміку групи: фізична відстань між нами поступово змінилася глибокою довірою.

Тепер я розумію, що для лідерства не потрібне якесь конкретне минуле чи походження – потрібні лише правильний настрій і серце лідера. Цей досвід чудово перегукується з моєю ліногравюрою.

Хоча роботи кожного з нас були абсолютно різними, разом вони створили щось красиве й цілісне. Ми різні люди, але з правильним серцем можемо працювати разом і досягати будь-якої мети.

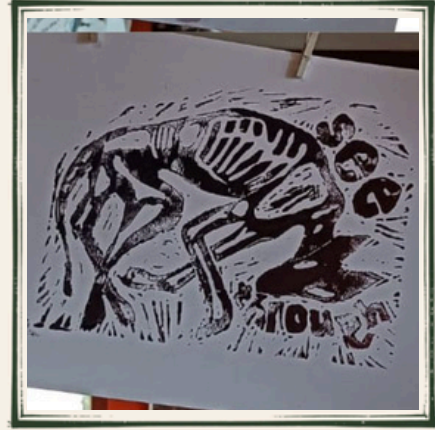

ЗНАЙТИ СПОКІЙ У СОБІ

НІОВІ, ГРЕЦІЯ

Під час тихої миті, коли я спостерігала за заходом сонця, мене огорнуло глибоке відчуття спокою, і я зрозуміла, що лідерство – це не про владу.

Це про внутрішній спокій і здатність бути лідеркою для самої себе.

Я нічого не сказала.

Я просто розслабилася, відчула радість від самого життя й прийняла відповідальність за свої минулі вчинки, вирішивши рухатися далі без жалю.

Усередині я відчувала справжнє щастя, і мене зовсім не турбували інші проблеми. Найбільшим викликом для мене було контролювати свої емоції та не дозволяти негативним думкам брати гору.

Неочікувано це виявилось легко, бо я відчувала, що повністю контролюю себе.

Ця мить змінила моє бачення речей і те, як я хочу ставитися до себе та інших відтепер.

До цього обміну я думала, що ніколи не відчую спокою у своєму серці, але цей досвід навчив мене, що внутрішній мир досяжний і що з кожним днем я стаю до нього ближчою.

Моя ліногравюра із прозорим вовком, крізь якого видно кістки, безпосередньо передає цю мить: він показує емоцію, яка є повністю прозорою, нічого не приховує і просто залишається собою.

МАЛЕНЬКИЙ ЖУК - ВЕЛИКА СИЛА

СОТІРІЯ, ГРЕЦІЯ

Під час одного з воркшопів нам запропонували створити короткий сценарій із ролями «челенджер», «творець» і «коуч».

Я почувалася трохи ніяково й відчувала, що ми втрачаємо можливість попрацювати над чимось цікавішим, адже тема здавалася мені надто простою.

Чесно кажучи, я починала нудьгувати, і мені було складно сприймати цю активність серйозно. Проте замість того, щоб піти, я вирішила залишитися й брати участь у всіх активностях.

Справжнім викликом для мене було зберігати позитивний настрій і справлятися з власним роздратуванням – зокрема з тим, що воркшопи проходили в приміщенні, а не на природі, яка тут справді неймовірна.

Грецька команда, як і всі інші люди, з якими я познайомилася, була дуже доброзичливою. Завдяки їхньому почуттю гумору я поступово розслабилася і почала отримувати задоволення від процесу.

Цей досвід навчив мене, що лідерство починається із себе та передбачає вміння відповідально, з повагою й гумором справлятися зі складними або незручними ситуаціями.

Мій жук уособлює саме це. Він маленький, але надзвичайно витривалий і здатний підіймати вагу, яка значно перевищує вагу його власного тіла. Його прикрашають маленькі візерунки, що символізують цінності. Його яскравий пурпуровий колір нагадує мені, що справжня сила полягає у стійкості та здатності адаптуватися.

**"ДЛЯ ЛІДЕРА ГОЛОВНЕ
- НЕ ПЕРЕСТАВАТИ
СТАВИТИ ЗАПИТАННЯ"**

- АЛЬБЕРТ ЕЙНШТЕЙН

КОЛИ ДОПОМОГА СТАЄ ЛІДЕРСТВОМ

ЙОРГОС, ГРЕЦІЯ

Одним із моментів, який змусив мене по-іншому поглянути на лідерство, був той, коли ми зустрічали гостей фестивалю та проводили їм різні воркшопи.

Я був частиною команди з ліногравюри, але моя роль була радше універсальною допомогою.

Я роздавав шматки лінолеуму, готував і передавав інструменти та розвішував готові роботи сушитися.

Найбільше мене вразило спостерігати за людьми, які ніколи раніше не займалися ліногравюрою. Спочатку деякі з них виглядали розгубленими й не знали, що саме їм потрібно робити. Після того як ми пояснювали завдання та допомагали їм почати, вони поступово створювали власні роботи. Було приємно бачити цю зміну, адже вона показала мені, що іноді лідерство – це просто допомогти людині зрозуміти, на що вона здатна.

Сам фестиваль пройшов добре, і, як на мене, головною причиною було хороше планування. Не виникло жодних серйозних труднощів чи неочікуваних проблем. Протягом усього дня я почувався щасливим, бо щасливими були й люди навколо мене. Атмосфера була дуже приємною, а дехто навіть грав на піаніно.

Цей досвід навчив мене, що лідерство не завжди означає бути головним.

Моя ліногравюра передає саме цю ідею: допомогти забезпечити інших необхідними інструментами та підтримкою, а потім дати їм простір створити щось власне.

ЛІДЕРСТВО У КОЖНОГО СВОЄ

МАРІЯ, ЛІДЕРКА КОМАНДИ, ГРЕЦІЯ

Під час цього обміну я зрозуміла, що кожен був лідером по-своєму. Різні стилі – різні результати. Особливо я помітила це завдяки своїй ролі в прескоманді, де я записувала майже все: як люди насолоджувалися активностями на фестивалі та як дивувалися, коли розуміли, що насправді добре справляються з ліногравюрою.

Іноді я почувалася перевантаженою та емоційно виснаженою, але водночас була рада бути там і фіксувати те, що відбувалося. Мій телефон мало не вибухнув від постійної зйомки.

Коли так багато всього відбувається одночасно, мені було складно вирішити, що саме знімати, а що пропустити. Я не могла записати все, як би сильно цього не хотіла.

І все ж саме перебування там допомогло мені зрозуміти, що моя роль була важливою. Хоча наше завдання як команди полягало в тому, щоб зафіксувати кожен радісний момент фестивалю, я сподіваюся, що деякі активності, у яких брали участь відвідувачі, не потрапили б на камеру, якби я не проявила ініціативу бути там і все це записувати.

Цей досвід навчив мене однієї простої речі про себе: я вмію проявляти ініціативу. Моя ліногравюра передає це по-іншому. Вона складається з речей, які мені подобаються: зірок, котів, сердечок і спіралей.

Можливо, вона символізує щось красиве чи духовне: сукупність маленьких речей, які разом перетворюються на щось моє власне.

ПРОСТІР, ДЕ ТЕБЕ ЧУЮТЬ

СУДЕ, ТУРЕЧЧИНА

Ми разом сиділи в колі для рефлексії, відповідаючи на особисті запитання про наші страхи та бажання.

Правила були простими: говорити від серця, слухати серцем, говорити спонтанно й бути лаконічними.

Хоча серед нас не було призначених лідерів, я взяла на себе відповідальність почати першою й заговорити в тихій кімнаті.

Говорити першою означало відчувати себе надзвичайно вразливою, але водночас це відкрило глибоке відчуття єдності. У міру того, як інші ділилися своїми історіями, атмосфера в колі змінювалася. Було непросто усвідомлювати, що, хоча кожен із нас несе свої рани, деякі битви є неймовірно важчими за інші. Поки я боролася з тривогою через вибір свого професійного шляху, інші учасники боялися за власне життя та безпеку близьких, які переживають війну.

Я не знаю, чи змінили щось мої перші слова, але я слухала з наміром допомогти іншим відчувати, що їх бачать і чують у їхніх труднощах та бажаннях.

Тоді я зрозуміла, що справжнє лідерство – це не лише про те, щоб вести за собою чи організовувати. Це про здатність помічати потреби та обставини кожного й допомагати людям відчувати, що їх розуміють.

Так само, як я вирізаю свій ліногравюрний відбиток, кожен поріз і кожна борозенка відображають страхи, радощі та труднощі, які формують нас. Кожен слід необхідний, щоб відкрити цілісну картину того, ким ми є.

ШУКАЮЧИ ВЛАСНИЙ ГОЛОС

КАЗАЛ, ТУРЕЧЧИНА

На початку обміну я думала, що лідерство – це про впевненість у собі, достатню для того, щоб вести за собою, говорити першою та приймати рішення.

Однак спілкування з людьми з різних країн допомогло мені поглянути на це інакше.

Я опинилася в абсолютно новому середовищі, де цілий день спілкувалася англійською, і спочатку нервувала через те, що могла неправильно висловитися або зробити помилку.

Замість того щоб чекати, поки відчую себе повністю впевнено, я почала активніше долучатися, ділитися своїми ідеями та слухати інших. Я зрозуміла, що зовсім не обов'язково бути найгучнішою людиною в групі, щоб робити свій внесок.

Іноді достатньо просто бути готовою спілкуватися, співпрацювати та брати на себе відповідальність, щоб відчувати себе активною частиною групи.

Цей досвід також змінив моє уявлення про власні здібності. Я стала впевненіше говорити та висловлювати свої думки, навіть коли не була впевнена у своїй англійській. Що важливіше, я зрозуміла, що лідерство не завжди означає контролювати ситуацію. Воно може проявлятися у вмінні слухати, підтримувати інших і створювати простір для різних ідей.

Я бачу ту саму ідею у своїй ліногравюрі. Я створила щось особисте на основі незвичного для мене досвіду, і ця робота уособлює те, що я забираю із собою після цього обміну: сміливість долучатися, налагоджувати зв'язок з іншими та залишати власний слід.

МАЛЕНЬКА СЦЕНА - НОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ЕНЕС, ТУРЕЧЧИНА

Під час молодіжного обміну був один момент, який допоміг мені по-новому поглянути на лідерство.

Ми створили коротку сценку з трьома персонажами, натхненну серіалом «Величне століття»: султаном Сулейманом, Хюррем Султан та Ібрагімом із Парги.

Вони уособлювали творця, наставника та того, хто кидає виклик. Я грав султана Сулеймана – творця.

У нас був сценарій, але ми не дотримувалися його повністю. Під час виступу я ділився своїми думками з друзями та змінював деякі важливі моменти, зокрема окремі репліки. Група прийняла мої зміни, і це дало мені відчуття, що я задаю напрямок і несу відповідальність за результат. На мить я відчув себе трохи схожим на лідера команди, адже мої рішення впливали на те, як розвивалася сцена.

Виступати перед людьми було хвилююче. Я переживав, що можу бути недостатньо професійним або недостатньо смішним, але зрештою почувався набагато впевненіше, ніж очікував. Коли я побачив, що людям сподобалася наша маленька сценка, то зрозумів: брати на себе відповідальність – не обов'язково означає мати все ідеально спланованим.

Я зрозумів, що лідерство також може означати готовність приймати рішення, адаптуватися до ситуації та довіряти собі, коли початковий план змінюється.

Моя ліногравюра уособлює цей досвід: взяти певну ідею, сформувати її власними рішеннями та прийняти, що кінцевий результат може виявитися зовсім іншим – і навіть кращим – за початковий задум.

ПРИМІТИВНЕ МИСТЕЦТВО ВІДПУСКАТИ

РАНА, ТУРЕЧЧИНА

На третій день, під час особливої частини нашого кола, присвяченого лідерству та обміну досвідом, ми подивилися у дзеркало. Я була глибоко розгублена, перевантажена проєктом і всім, що відбувалося протягом останніх кількох місяців.

Я зрозуміла, що надмірне прагнення зчитувати атмосферу в кімнаті робить мене тривожною лідеркою, яка постійно намагається вирішити проблеми кожного.

Під час прогулянки лісом я прийняла те, наскільки виснажливо постійно шукати спільне з іншими. Через особливості свого характеру я природно відчуваю всі емоції, що панують навколо, і не завжди можу відрізнити власні почуття від почуттів людей поруч.

Внутрішньо я була налякана. Мої справжні, неприховані почуття повністю суперечили моєму баченню життя та цілям, які я перед собою поставила, але я навіть не розуміла, чого саме насправді боюся.

Замість того щоб боротися з цією внутрішньою суперечністю, я вирішила взяти на себе відповідальність просто прислухатися до себе. Я заплакала перед усією групою, дозволивши своєму тілу звільнитися від усього, що накопичилося.

У відповідь люди перейшли в позицію підтримки, і це дозволило мені відкритися та прийняти своє справжнє внутрішнє «я».

Це навчило мене трикутника самореалізації: мені потрібно регулярно творити, співпрацювати та підтримувати саму себе, роблячи конкретні кроки замість того, щоб надмірно аналізувати причини власних думок.

Моя примітивна ліногравюра чудово відображає цей досвід. Не маючи добре розвинених навичок роботи з дрібними деталями, я створила щось, що навіть не дуже нагадувало витвір мистецтва. Воно було розгубленим і розбитим – так само, як і мої думки.

**"ЛІДЕР СПРИЙМАЄ
ЛІДЕРСТВО ЯК
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ,
А НЕ ЯК СТАТУС ЧИ
ПРИВІЛЕЇ"**

- ПІТЕР ДРУКЕР

ЛЮДИНА ЗА МОВЧАННЯМ

МЕЛІС, ТУРЕЧЧИНА

Під час молодіжного обміну я помітила, що одна людина в нашій групі була дуже мовчазною.

Вона рідко говорила під час активностей, і спочатку я подумала, що, можливо, просто соромиться або не дуже хоче долучатися до групи.

Одного дня я вирішила підійти до неї окремо й поговорити. Я не хотіла тиснути, тому просто дала їй простір говорити, якщо вона цього захоче.

Під час нашої розмови я дізналася, що ця людина переживала дуже складний особистий період. Це стало для мене несподіванкою, адже я зовсім неправильно зрозуміла її мовчання. Я усвідомила, що за поведінкою людини можуть стояти причини, яких ми не бачимо з боку.

Я здебільшого слухала й намагалася підтримати, не засуджуючи та не намагаючись вирішити її проблему. Після цієї розмови я стала дивитися на цю людину інакше, але водночас стала обережніше ставитися до суджень про інших.

Цей досвід навчив мене, що лідерство – це не завжди про те, щоб бути найгучнішою людиною чи брати все під контроль.

Іноді лідерство означає помітити когось, вислухати та дати людині безпечний простір, де її почують.

Моя ліногравюра не була безпосередньо пов'язана з цим досвідом, але цей момент став одним із тих, які я запам'ятаю з цього обміну.

ЛІДЕРСТВО – ЦЕ БУТИ ПРИСУТНЬОЮ

АСЛІ, ТУРЕЧЧИНА

Під час обміну Erasmus+ я почала розуміти лідерство як щось набагато більш особисте, ніж уявляла раніше. Однією з активностей, яка найбільше на мене вплинула, було знайомство з Трикутником драми та Трикутником розширення можливостей. Ми розглядали ролі Жертви, Агресора та Героя і те, як вони можуть трансформуватися у Творця, Того, хто кидає виклик, та Наставника.

Мене особливо зацікавило те, що ці ролі не є сталими. Як одна людина може постійно бути Героєм, Агресором чи Жертвою? Залежно від ситуації ми можемо переходити з однієї ролі в іншу, а межа між допомогою та спробою врятувати когось або між викликом і звинуваченням іноді може бути дуже тонкою. Це змусило мене замислитися над тим, що насправді означає бути лідером.

Я зрозуміла, що лідерство не обов'язково має виглядати однаково для всіх. Це не лише про бізнес, авторитет чи роль людини, яка віддає вказівки. Для мене це більше про присутність. Будь-хто може просто перебувати в певному просторі, але є різниця між тим, щоб просто бути там, і тим, щоб робити свою присутність значущою.

Лідер не обов'язково має бути найгучнішою людиною чи тим, хто всім керує. Різні люди можуть проявляти лідерство абсолютно по-різному. Вісім ключових компетентностей також показали мені, що лідерство може розвиватися через комунікацію, соціальне навчання, культурну обізнаність, підприємливість та інші навички, які ми використовуємо щодня.

Зрештою, майстер-клас із ліногравюри допоміг мені втілити ці ідеї власноруч. Завдяки ініціативності, терпінню, обміну досвідом і навчанню через практику я створила щось своє. Моя ліногравюра нагадує мені, що, так само як і лідерство, вона не повинна бути ідеальною чи схожою на чийсь іншу. Важливо те, який сенс і яку присутність ми створюємо через неї.

МЕТЕЛИК ТЕЖ МОЖЕ ВЕСТИ

АРДА, ЛІДЕР КОМАНДИ, ТУРЕЧЧИНА

Цей проєкт допоміг мені зрозуміти, що лідерство – це не лише про те, щоб вести за собою групу.

Це також про повагу до думок і вибору інших людей, про захист їхніх особистих меж, турботу про їхню безпеку та потреби й готовність спрямувати їх, коли вони цього потребують.

Під час проєкту стався момент, коли через одну ситуацію багато учасників, особливо люди з моєї команди, почувалися некомфортно. Замість того щоб мовчати, я вирішив відкрито про це сказати та взяти ініціативу, щоб переконатися, що ситуацію буде вирішено. Але всередині я постійно запитував себе: наскільки мені просто залишатися Ардою, а наскільки – бути наставником? Коли мені варто втрутитися, а коли – відступити?

Найскладнішою була розмова із власною совістю. Навіть коли моя логіка підказувала, що я на сто відсотків правий, я все одно замислювався, чи правильно вчиняю.

Під час мого воркшопу мені було дуже приємно бачити, як люди весело проводять час, проходячи весь процес навчання через практичний досвід від початку до кінця. А ще для мене було важливо бачити, що після мого втручання люди почувалися безпечніше та комфортніше.

Я зрозумів, що лідерство не може виглядати однаково в усіх ситуаціях. Комунікація, дії та вибір моменту – усе це потребує адаптації.

Саме тому моя ліногравюра – це метелик: рухливий, барвистий і сповнений емоцій, здатний змінюватися та адаптуватися, але водночас розуміти, коли потрібно взяти напрямок у свої руки.

ЛІДЕРСТВО ПО-СВОЕМУ

АНАСТАСІЙКА, УКРАЇНА

Під час молодіжного обміну Erasmus+ перед нами постало завдання створити модель і сукню, які мали б уособлювати лідера. Стоячи там разом з усіма, я зрозуміла, що ми всі є лідерами, але кожен – по-своєму.

Спочатку кожен із нас мав власні ідеї, і через їхню різноманітність ми трохи губилися серед усіх можливих варіантів. Але замість того, щоб наполягати лише на одному баченні, ми об'єднали ці різноманітні ідеї в одну спільну роботу.

Я була рада, що в нас було так багато ідей і що разом ми створили щось креативне та неймовірне. Ми поєднали наші погляди, слухали одне одного й об'єднали унікальні думки кожного у фінальний образ сукні та моделі.

Цей досвід навчив мене, що лідерство – це не про те, щоб одна людина повністю все контролювала чи мала відповіді на абсолютно всі запитання.

Справжнє лідерство виникає тоді, коли група об'єднує свої різні голоси, довіряє творчості один одного й разом створює щось більше, ніж будь-хто з нас міг би зробити самостійно.

Якби моя ліногравюра могла б говорити, вона розповіла б саме про цю гармонію – про те, як різні вирізані лінії та окремі відбитки на лінолеумі об'єднуються, утворюючи єдину сильну картину, доводячи, що найкраще ми проявляємо себе як лідери, коли творимо пліч-о-пліч.

НЕ ПРОСТО СЛІДУВАТИ, А ДОВІРЯТИ

РУСЛАНА, УКРАЇНА

Мені часто доводилося брати на себе роль лідерки в школі та університеті. Одним із таких прикладів була організація благодійного ярмарку. Я відповідала за те, щоб об'єднати людей, організувати майстер-класи та цікаві локації, переконатися, що в нас є все необхідне, узгодити час і місце та поширити інформацію про подію.

Іноді я сердилася, бо мені здавалося, що якщо я не візьму на себе відповідальність, то цього не зробить ніхто. Багато людей хотіли, щоб ярмарок відбувся, але боялися брати на себе відповідальність, тому я почувалася єдиною людиною, яка здатна зробити так, щоб усе вийшло.

Це було не завжди легко. Дехто скасовував свою участь в останній день або не виконував те, про що ми домовлялися. У нас також виникали суперечки щодо того, яким має бути ярмарок. Інші хотіли зробити все простіше, тоді як я хотіла, щоб він вийшов справді хорошим.

Я навчилася вирішувати такі конфлікти, вислуховуючи ідеї інших людей і думаючи над тим, як ми можемо їх покращити або поєднати, щоб усі залишилися задоволені. Зазвичай це спрацьовувало.

Цей досвід змінив моє розуміння лідерства. Лідер – це не просто людина, за якою йдуть інші. Лідер – це людина, якій довіряють свої ідеї та вірять, що вона зможе перетворити їх на щось краще.

Моя ліногравюра нагадує планету – символ світу. Для мене він уособлює ідею, що лідерство може відкрити перед тобою цілий світ – якщо ти знаєш, як із ним поводитися.

КРОК ЗА КРОКОМ - РАЗОМ

АНАСТАСІЯ, УКРАЇНА

Одним із перших завдань проєкту було створення одягу на тему лідерства. Тоді я вперше опинилася в команді, яка повністю складалася з іноземців, і я не знала зовсім, чого очікувати.

Я почувалася напруженою і трохи розгубленою, бо не до кінця розуміла завдання та не знала, як висловити свої ідеї.

Я вирішила просто почати пропонувати різні ідеї, майже жартома. А потім сталося дещо несподіване: інші підхопили їх і почали розвивати далі. Крок за кроком ми знайшли образ, гасло та історію для сукні, яку створювали разом.

Складність полягала не лише в тому, щоб зрозуміти одне одного, а й у тому, щоб швидко знаходити рішення, коли щось не вдавалося, і водночас не намагатися взяти все на себе. Спочатку ми всі були розгублені, але незабаром уже працювали із натхненням і радістю. Пам'ятаю, як подумала: «Вау, яка ж у нас чудова команда». Кожен знайшов своє місце, і я була рада знайти своє.

Я зрозуміла, що лідерство – це не про те, щоб бути головним. Іноді це просто зробити перший крок і дати іншим простір для власного внеску.

Моя ліногравюра відчувається так само: одна спільна мова, безліч ідей, багато деталей, які разом створюють щось цілісне.

**"ІДЕТЬСЯ ПРО
ЛІДЕРСТВО, А НЕ
ПРО ЛІДЕРА"**

— ЕДГАР ШЕЙН

ЛІДЕРСТВО ПОЧИНАЄТЬСЯ З РОЗМОВИ

СОФІЯ, УКРАЇНА

Під час цього молодіжного обміну Erasmus+ була одна ситуація, яка змусила мене по-іншому поглянути на лідерство. Ми працювали в команді, але я помітила, що деякі люди були не дуже активними й майже не долучалися до діяльності.

Зрештою більшість роботи виконували лише кілька людей у команді.

Звісно, для нас це було непросто. Ми хотіли, щоб кожен брав участь і робив свій внесок, тому нам було прикро, коли цього не відбувалося. Водночас ми вирішили нічого не говорити. Ми не хотіли створювати конфлікт або ставити когось у незручне становище. Натомість просто взяли на себе більше відповідальності й продовжили працювати.

У той момент мені здавалося, що уникнути складної розмови – найпростіший спосіб зберегти команду разом. Але озираячись назад, я розумію, що лідерство – це не лише виконувати свою частину роботи чи брати на себе відповідальність, коли щось іде не так. Це також про здатність чесно сказати про проблему, коли щось не працює.

Цей досвід показав мені, що мовчання не завжди захищає команду від конфліктів. Іноді відкрита розмова може допомогти людям краще зрозуміти свої обов'язки.

Тепер моя ліногравюра нагадує мені саме про цей досвід: лідерство – це не про те, щоб робити все самотійно, а про те, щоб створювати простір, у якому кожен може долучитися.

МЕНША КОМАНДА - КРАЩА ОРГАНІЗАЦІЯ

АРТЕМ, УКРАЇНА

Під час фестивалю я був частиною команди підтримки, яка відповідала за те, щоб усе проходило без проблем.

У якийсь момент я помітив, що кілька людей у нашій команді майже нічого не робили, тоді як решта виконувала більшість роботи.

Стало зрозуміло, що нам потрібно краще організувати роботу та проводити фестиваль із меншою кількістю активних учасників.

Я допоміг перерозподілити обов'язки між тими, хто справді був залучений до роботи, і зосередився на тому, щоб усі важливі завдання були виконані.

Спочатку я відчував роздратування, бо ситуація здавалася несправедливою, і я не був упевнений, що ми впораємося меншою командою. Але я зрозумів, що скарги на ситуацію нічого не вирішать. Нам потрібно було адаптуватися й працювати з тим, що ми мали.

Зрештою нам вдалося забезпечити фестивалю необхідну підтримку. Цей досвід змінив моє розуміння лідерства. Я зрозумів, що лідерство – це не про те, щоб робити все самому або просто мати більше людей у команді. Це про те, щоб оцінити ситуацію, взяти на себе відповідальність і допомогти групі працювати ефективно.

Я бачу ту саму ідею у своїй ліногравюрі: окремі елементи можуть створити єдиний сильний результат, коли вони поєднані та впорядковані. Для мене це символізує те, як група може досягти більшого, коли кожен, хто справді залучений, робить свій внесок у спільну мету.

ДАТИ ВЕСТИ ІНШІЙ ЛЮДИНІ

МАРИНА, УКРАЇНА

Під час однієї з наших активностей ми разом створювали костюми. Ана запропонувала справді хорошу ідею, і всі її підтримали.

Потім вона проявила ініціативу та розподілила між нами завдання, вирішивши, хто що робитиме.

У той момент я побачила, як вона стає лідеркою – не тому, що хтось дав їй на це дозвіл, а тому, що в неї була ідея і вона була готова взяти за неї відповідальність.

Спочатку моя роль полягала в тому, щоб підтримати її та допомогти в процесі. Пізніше я теж взяла на себе роль лідерки, коли пояснювала, чому ми обрали саме цей колір і чому створили дизайн саме таким.

Я почувалася натхненною, бо бачила, як людина поруч зі мною розвивається та впевнено бере на себе роль лідерки. Одним із викликів було переконатися, що вся команда залучена до роботи. Моя підтримка допомогла Ані залишатися вмотивованою, а вона, в свою чергу, заохочувала інших долучатися до роботи.

Цей досвід навчив мене, що я не завжди повинна бути лідеркою. Іноді лідерство означає відійти на крок назад і дати іншій людині простір для того, щоб вести.

Наша ліногравюра передає ту саму ідею. Одне зображення було поділене на шість частин, і кожен створював свою. Для мене це показує, що сильний проєкт складається з багатьох маленьких, але сильних частин.

ЛІДЕРСТВО КРІЗЬ ХАОС

АРТЕМ, ЛІДЕР КОМАНДИ, УКРАЇНА

Під час молодіжного обміну я відкрив для себе незвичну сторону лідерства: спрямовувати свою команду у створенні провокативних повідомлень для нашої української Telegram-групи, де їх могла побачити координаторка, почати гадати, що відбувається на проєкті, і, сподіваємося, трохи здивуватися.

Моя роль полягала в тому, щоб допомогти команді ретельно обрати, що саме ми будемо надсилати. Ми хотіли заплутати координаторку, але між тим, щоб бути просто абсурдними, і тим, щоб зайти надто далеко, була дуже тонка межа. Мені подобався цей процес, особливо тому, що команда поділяла мої відчуття.

Втім, я не уявляв, як відреагує наша координаторка. Вона сміятиметься чи кричатиме на нас? Ми також не могли визначитися, які саме візуальні матеріали варто надсилати, і багато часу обговорювали, що нам варто замазати, а що залишити як є. Справжня командна робота й мозковий штурм.

Поки що ми не переходили межу, адже працювали над усім разом. І щось змінилося всередині нашої команди. Ми стали більш відкритими одне з одним, а атмосфера в групі помітно покращилася. Ми стали справжніми друзями, які не боялися обговорювати свої найбожевільніші фантазії та ділитися ними одне з одним.

І я дещо зрозумів про взаємодію з людьми: потрібно відчувати динаміку групи й спрямовувати її в потрібному напрямку. Якщо йти проти групи, це не допоможе тобі нею керувати.

Моя ліногравюра нагадує мені про цей досвід. Вона показує, що навіть містична істота може бути красивою та справжньою. Можливо, лідерство теж таке: несподіване, дивне й справжнє.

ЛІДЕРСТВО - ЦЕ КОМАНДНА РОБОТА

ДАРІЯ, РУМУНІЯ

Під час молодіжного обміну воркшопи допомогли мені краще зрозуміти себе та стати впевненішою. Один момент особливо запам'ятався мені під час воркшопу в парку, де ми мали працювати разом з іншими учасниками та ділитися своїми ідеями щодо вирішення певних завдань.

Спочатку я була трохи сором'язливою, бо боялася, що мої ідеї можуть бути недостатньо хорошими. Зазвичай я воліла слухати, а не говорити. Однак воркшоп заохочував усіх брати участь, тому я вирішила висловитися й поділитися своєю думкою про те, як можна було б легше розв'язати завдання. Я також уважно слухала, що говорили інші учасники моєї групи, адже ми були обмежені в часі.

У міру того як ми продовжували працювати разом, я зрозуміла, що кожен має щось цінне, що може додати до спільної роботи. Я почувалася дедалі комфортніше й почала більше спілкуватися зі своєю групою. Я зрозуміла, що не обов'язково бути найгучнішою людиною чи керувати всіма, щоб бути лідером. Я почала сприймати лідерство радше як командну роботу та лідерство через участь. Про такий підхід нам також розповідали під час академії.

Цей досвід навчив мене, що лідерство – це також про вміння слухати, підтримувати інших, спілкуватися та мати сміливість ділитися своїми ідеями. Цей воркшоп допоміг мені стати впевненішою та показав, що я можу робити позитивний внесок у спільну роботу.

Коли я зараз думаю про цей досвід, то бачу лідерство інакше. Лідер – це не той, хто просто каже іншим, що робити. Справжній лідер робить свій внесок разом з усіма, хто його оточує.

НАВІТЬ ЛІДЕРИ ПОМИЛЯЮТЬСЯ

ДУРІ, РУМУНІЯ

Жив-був молодіжний обмін, який навчав учасників бути лідерами та допомагав їм краще зрозуміти, що таке лідерство.

А сьогодні ми побачимо один момент із цього обміну, який змінив чиєсь бачення на краще. Знайомтеся – Джокер Дурі, один із тих учасників, які люблять жартувати над собою.

Одного дня Дурі вирушив на молодіжний фестиваль, де мав зіграти на гітарі разом зі своєю напарницею, Принцесою Дарією. Вони підготували дві пісні та вийшли виступати.

Але так сталося, що під час виступу Джокер Дурі припустився кількох помилок, після чого йому стало ніяково. Він вийшов із кімнати, дуже розчарований у собі та невпевнений у своєму виступі.

Принцеса Дарія та Королева Крістіна прийшли поговорити з ним, але йому було соромно.

Тоді Королева Крістіна нагадала йому про одну важливу річ: це не була поразка. Виступ звучав красиво, навіть якщо сам Дурі знав про свої помилки.

Після цього наш Джокер згадав один важливий урок: у житті, навіть якщо ти зазнаєш невдачі, лідер має залишатися сильним і так чи інакше долати всі можливі перешкоди. Деякі помилки не змінюють твоєї ролі чи твоїх знань.

Після цього вони зіграли другу пісню, і все пройшло добре.

І жили вони довго та щасливо.

ГОВОРИТИ ВІД СЕРЦЯ, ЩОБ ВЕСТИ ЗА СОБОЮ

АЛЕКС, РУМУНІЯ

Під час рефлексійного воркшопу Erasmus+ напруга в кімнаті була відчутною.

Усі сперечалися щодо ролей у проєкті, намагаючись зберігати спокійний вигляд, приховуючи дедалі сильніше роздратування. Коли група звернулася до мене за напрямком, я відчув, як стислося в грудях.

Тихий голос усередині ніби прошепотів: «Як тебе звати?» – нагадуючи, що за всіма формальними ролями я залишаюся просто людиною, яка намагається встановити зв'язок з іншими.

Зробивши глибокий вдих, я вирішив перестати керувати лише зовнішньою стороною ситуації й просто говорити від серця.

Я відмовився від формального тону, дозволив голосу трохи тремтіти та відкрито висловив свої справжні почуття: втому, страх підвести команду і сильне бажання, щоб ми могли по-справжньому порозумітися. Я дозволив своїм емоціям бути видимими, замість того щоб приховувати їх за сміливим виразом обличчя.

Зміни сталися одразу. Напруга в кімнаті послабилася, і один за одним інші також перестали приховувати свої почуття та почали ділитися ними.

Дозволивши собі бути вразливим, я відкрив глибший рівень довіри в усій групі. Цей момент навчив мене, що лідерство – це не про те, щоб мати всі відповіді чи зберігати емоційну дистанцію. Воно про сміливість вести за собою, залишаючись щирим та чесним у своїх почуттях.

Моя ліногравюра, з її грубими вирізаними лініями, крізь які проступає світло з-під темної поверхні, передає цю саму істину: справжня сила приходить тоді, коли ти наважуєшся показати те, що є всередині.

**"ЛІДЕРСТВО - ЦЕ
БАЧЕННЯ І
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ,
А НЕ ВЛАДА"**

- ЙОНАС СОЛК

ПОВ'ЯЗАНІ ЛЮБОВ'Ю, УКОРІНЕНІ У ЗВ'ЯЗКУ АНА, РУМУНІЯ

Під час цього молодіжного обміну Erasmus+ я відкрила для себе лідерство не через прагнення все контролювати, а через те, що повністю відкрила своє серце.

Бути серед нових людей у незнайомому середовищі було для мене дуже важливим досвідом, але я взяла на себе відповідальність за те, щоб об'єднати нас, створити простір для щирого спілкування та допомогти кожному відчувати, що його бачать і приймають.

Усередині мене серце переповнювали вдячність і глибоке тепло, коли я спостерігала, як незнайомі люди поступово стають друзями на все життя.

Найбільшим викликом було прийняти невідомість – наважитися відкритися іншим, налагодити зв'язок між людьми з різним досвідом і походженням та повірити, що вразливість може привести до довіри.

Обираючи вести за собою з емпатією та відкритістю, я повністю змінила атмосферу навколо себе.

Вона стала теплішою, бар'єри почали зникати, а моменти, які ми переживали разом, перетворилися на незабутні спогади.

Цей досвід навчив мене, що справжнє лідерство – це не про те, щоб віддавати накази. Це про те, щоб вести за собою з любов'ю, створювати справжній зв'язок між людьми та залишати тривалий слід у їхньому житті.

Якби моя ліногравюра могла говорити, вона вказала б на своє серце, зшите нитками, і глибоке коріння, промовляючи: лідерство – це про те, щоб утримувати людей разом і дозволяти любові бути опорою для кожної твоєї дії.

ВІД ЗНАНЬ ДО ЛІДЕРСТВА

ФАБІАН, РУМУНІЯ

Коли я почав публікувати на YouTube відео про трейдинг, то поступово сформував спільноту людей, які стежили за мною, бо хотіли навчитися отримувати прибуток від торгівлі.

Вперше я опинився в ролі наставника для цих людей, несучи відповідальність за те, щоб навчати їх аналізувати ринок і показувати можливий шлях уперед.

Я почувався впевнено, адже вже мав значний досвід у трейдингу. Однак складним виявилось зрозуміти, як насправді бути лідером.

Спочатку я не дуже розумів, як говорити як лідер і як поводитися відповідно до цієї ролі.

У мене були знання, але я мав навчитися правильно передавати їх і ефективно спрямовувати інших людей.

З набуттям досвіду це змінилося. Я став краще усвідомлювати відповідальність, яка виникає, коли ти впливаєш на рішення та розвиток інших людей.

Я зрозумів, що лідерство – це не просто про те, щоб самому знати шлях.

Коли ти хочеш спрямувати когось, потрібно точно розуміти, з якої точки ця людина починає і куди саме хоче прийти. Інакше ти не зможеш по-справжньому їй допомогти.

Моя ліногравюра відображає цей шлях: рух від точки А до точки Б, від нуля до ста. Для мене вона символізує не лише прогрес, а й шлях допомоги іншій людині в її русі вперед.

ЛІДЕРСТВО - НЕ ПРО СЕБЕ

КРІСТІНА, ЛІДЕРКА КОМАНДИ, РУМУНІЯ

Лідерство – це стан свідомості, певний простір, у який я іноді вхожу, щоб допомогти іншим виконати свої завдання або реалізувати свій потенціал.

Я по-справжньому усвідомила це, коли проводила воркшоп.

Спочатку я почувалася трохи схвильованою, хоча в його основі було лідерство від серця – те, що природно для мене.

Мабуть, найскладнішим було дозволити собі бути вразливою та висловлювати свої почуття перед усіма. На мій подив, це зовсім не було складно – присутні неймовірно відкрито на це відреагували.

Цей досвід змінив те, як діти сприймали мене, і навчив мене, що лідерство для мене – це бути м'якою та повністю справжньою.

Я також зрозуміла, що мені не потрібно мати всі відповіді чи контролювати кожну мить, щоб створити значущий досвід.

Іноді достатньо просто бути присутньою та довіряти людям навколо себе, щоб рухати справу вперед.

Якби моя інтуїція могла говорити, вона сказала б, що зрештою лідер – це людина з найбільшим серцем у кімнаті, яка створює простір і прокладає шлях для інших, щоб вони могли долучитися.

ТВОРЧИСТЬ СТАЛА МОЇМ ЛІДЕРСТВОМ

КРІСТІНА, ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ

Під час Молодіжного фестивалю я опинилася в ситуації, де могла використати те, що є для мене природним, – творчість.

Я розмальовувала обличчя одне за одним і через мистецтво налагоджувала зв'язок із людьми. Це була проста активність, але вона змусила мене по-іншому поглянути на лідерство.

Моя роль полягала не в тому, щоб стояти перед усіма й говорити їм, що робити. Натомість я взяла на себе відповідальність за те, що можу привнести у фестиваль. Я використала свої навички художниці та зробила свій внесок у власний спосіб.

Розмальовуючи так багато облич, я мала бути присутньою поруч із різними людьми, щоразу адаптувати свою творчість і продовжувати вкладати свою енергію в цю діяльність.

Цей досвід показав мені, що лідерство не завжди має бути гучним чи очевидним. Іноді воно полягає в тому, щоб розуміти, що саме ти можеш запропонувати, і справді цим ділитися. Я могла робити свій внесок через те, що добре вмю, і водночас залишатися частиною значно більшого спільного досвіду.

Моя ліногравюра природно пов'язана з цим моментом. На ній я зображена в оточенні природи, ніби сама стаю її частиною. Для мене вона символізує присутність у спільному досвіді, водночас залишаючись собою.

На фестивалі я зробила те саме: увійшла у спільний простір і привнесла в нього власну творчість.

МАЛЕНЬКА ДІЯ - ВЕЛИКИЙ ВПЛИВ

МІРО, ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ

Одним із моментів, який запам'ятався мені під час цього молодіжного обміну Erasmus+, був той, коли я показував дітям, як створювати ліногравюру.

Я навчив їх безпечно користуватися маленькими ножами та провів їх через увесь процес створення чогось власноруч.

Я взяв на себе роль наставника й лідера: відповідав за цей процес і допомагав їм щоразу, коли вони цього потребували.

Спочатку я не був упевнений, наскільки дітям сподобається ліногравюра. Я думав, чи буде їм цікаво і чи не здасться це занадто складним. Але коли вони почали працювати, я побачив радість на їхніх обличчях.

Вони ставали дедалі щасливішими, коли їм вдавалося створити щось нове, захопливе й водночас складне. Спостерігаючи за їхньою реакцією, я відчував радість і задоволення. Я також постійно думав про те, наскільки сильно можу вплинути на цих дітей, просто показавши їм щось нове.

Цей досвід навчив мене, що лідерство не завжди вимагає чогось великого. Прості дії можуть мати великий вплив на молодих людей.

Іноді бути лідером означає дати комусь можливість відкрити власну творчість і висловити свої почуття.

Моя ліногравюра передає саме це відчуття. Якби вона могла говорити, то сказала б, що вона така ж щаслива, як і я, адже допомогла молодим людям виразити свої почуття та творчість.

ВЕСТИ ЗА СОБОЮ БОСОНІЖ

ЕНДЖІ, ПІВНІЧНА МАКЕДОНИЈА

Одним із моментів, коли під час цього обміну я відчула себе лідеркою, була активність із ходіння босоніж. Я вирішила піти босоніж, і якимось чином цей простий вибір мотивував інших людей.

Просто залишаючись собою та привносячи власну енергію, я допомогла більшості людей почуватися комфортніше та охочіше долучатися до активності.

Усередині я була здивована й схвильована. Я почувалася як метелик – вільна й вдячна. Після всього, що ми пережили протягом попередніх днів, я також відчувала, що цей відпочинок був нам потрібен.

Мене здивувало те, наскільки мало мені насправді потрібно було зробити. Мені не треба було говорити людям, що робити, чи контролювати групу.

Мого власного інтересу та енергії було достатньо, щоб люди почувалися комфортно, мотивовано й натхненно.

Цей досвід навчив мене, що якщо тобі справді щось цікаво, то для цього потрібно лише трохи сміливості. Іноді лідерство може початися просто з готовності наважитися робити те, що має для тебе значення.

Моя ліногравюра безпосередньо пов'язана з цим відчуттям. Природа дає мені рух і натхнення. Вона допомагає мені почуватися вільною, але водночас нагадує спостерігати за всім навколо, бути обережною та наважуватися на ризик.

Як смілива людина й любителька природи, я чомусь уявляю себе лідеркою, яка веде за собою в лісі – навіть коли йде босоніж.

**"МЕНЕДЖЕР ПРИЙМАЄ
СТАТУС-КВО, А ЛІДЕР
КИДАЄ ЙОМУ ВИКЛИК"**

- ВОРРЕН БЕННІС

ВЕСТИ ЗА СОБОЮ, НЕ КОНТРОЛЮЮЧИ

ДЕВІД, ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ

Міро показав мені, що лідерство не завжди означає бути найгучнішою людиною в кімнаті.

Під час обміну Erasmus+ я помічав, як він взаємодіяв із людьми та групою, особливо коли потрібно було задати напрямок.

Замість того щоб просто говорити всім, що робити, він створював простір для участі та допомагав зробити ситуацію більш організованою.

Спостерігаючи за ним, я замислився над власним розумінням лідерства. Раніше я переважно пов'язував лідерство з контролем і прийняттям рішень за інших. Завдяки Міро я почав дивитися на це інакше.

Лідер може спрямовувати людей, не роблячи все лише про себе. Іноді важливіше слухати, помічати, що потрібно групі, та допомагати людям рухатися вперед разом.

Мене особливо вразило те, як лідерство може впливати на атмосферу в усій групі. Це змусило мене більше звертати увагу на маленькі дії, які можуть допомогти людям відчувати себе залученими та комфортно почуватися серед інших.

Моя ліногравюра відображає цей досвід, адже це мій спосіб перетворити цей урок на щось візуальне.

Для мене вона символізує лідерство як спрямування, а не контроль – людину, яка допомагає іншим знайти свій напрямок, водночас дозволяючи їм самостійно обирати власний шлях.

ПОБАЧИТИ ЛІДЕРСТВО ПО-ІНШОМУ

АНДЖЕЛІНА, ПІВНІЧНА МАКЕДОНИЈА

Під час однієї з активностей я помітила, що лідерство не обов'язково означає керувати чи розподіляти завдання.

Поки інші вже діяли, я залишалася трохи осторонь і спостерігала.

Я з тих людей, які спочатку думають, а вже потім діють, тому хотіла зрозуміти ситуацію, перш ніж вирішувати, що саме мені варто робити.

Спочатку я почувалася сором'язливо й трохи ніяково. Більшість людей починали діяти, не надто замислюючись, і я думала, чи не вирізнятиметься через це мій підхід. Я також не була впевнена, чи правильно роблю. Проте я продовжувала спостерігати й намагалася поглянути на ситуацію з різних боків, а не одразу реагувати.

Зрештою, нічого конкретного не змінилося через те, що я робила. Кожен зробив свій внесок у власний спосіб, і це стало частиною того, чого я навчилася. Лідерство не завжди означає, що одна людина бере все під контроль. Іноді воно полягає в тому, щоб зробити крок назад, бути уважним і визнати, що інші люди теж можуть вести за собою.

Лідер – це не лише той, хто веде за собою, а й той, хто вміє побачити лідерів в інших.

На моїй ліногравюрі зображене око, всередині якого проходить шлях. Для мене око символізує те, як я спостерігаю та бачу світ, а шлях – моє бачення майбутнього і напрямок, який я вчуса бачити.

ЛІДЕРСТВО ЧЕРЕЗ ПРОБНЕ ІНТЕРВ'Ю

БОР'ЯН, ЛІДЕР КОМАНДИ, ПІВНІЧНА МАКЕДОНИЯ

У Ліпіку, цьому маленькому, до смішного милому містечку, я керував нашою командою, яка відповідала за відеоінтерв'ю на фестивалі.

Ми розділилися на дві команди: одна запитувала відвідувачів, чого вони очікують перед входом, а інша ловила їх уже на виході, щоб дізнатися, що насправді їм запам'яталося.

Нам була потрібна технічна команда для роботи з камерами та мікрофонами, інтерв'юери, які могли працювати англійською, а також запасний варіант із хорватською для тих, кому було б комфортніше нею спілкуватися. І я наполог ще на одній речі – прикріпити мікрофони до наших ліногравюр, щоб навіть техніка виглядала так, ніби вона є частиною фестивалю.

Десь усередині мене не полишала думка, що це містечко заслуговує на щось іще більше, але я відпустив цю думку й просто поринув у день: розмальовував обличчя, допомагав із яйцями, вкритими воском, і радів перемогам у вікторині. Водночас відвідувачі виявилися сором'язливішими, ніж я очікував, тож спочатку ми просто дозволили фестивалю говорити самому за себе.

Потім я добровільно погодився першим пройти пробне інтерв'ю без запису й сказати кілька справді незручних, але чесних речей. Після цього, здавалося, ніхто з команди більше не боявся поставити запитання незнайомій людині.

Найбільше мені запам'яталося те, що лідерство – це не людина з найкращою презентацією чи найгучнішим титулом. Це той, хто справді приходить і робить те, що потрібно.

І моя ліногравюра – та крапка з комою, захована в лісі, зі стежкою, що вигинається вгору до сонця, – говорить про те саме: це не кінець, а лише пауза перед тим, як ти зрозумієш, у який бік підеш.

КНИГА, СТВОРЕНА НАМИ РАЗОМ

Кожна історія в цій електронній книзі – повністю людська: прожита й написана 42 молодими людьми з шести країн під час цього молодіжного обміну Erasmus+ та фестивалю в Ліпіку.

Ми використовували ШІ, щоб допомогти укласти цю електронну книгу, але не створити її. Він допоміг об'єднати 42 голоси в одну цілісну публікацію, але самі історії, уроки та ліногравюри повністю належать їхнім авторам.

Те, що ви забираєте із собою після прочитання, – це їхні справжні роздуми, не згенеровані.

Дякуємо, що читаєте їх із такою ж увагою та турботою, з якими вони були написані.

**КОЖЕН ТВІЙ КРОК -
ЦЕ ЧАСТИНА ШЛЯХУ,
ЯКИЙ ТИ
ПРОКЛАДАЄШ САМ**

